

ELY

viesti

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen asiakaslehti 1/2011

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

**Lapsiin
ja nuoriin
kannattaa
panostaa** s. 8

**Visiona
merkittävä
lohi** joki s. 4

**Ruoan alkuperällä
ON merkitystä** s.14

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto
Euroopan sosiaalirahasto

Vipuvoimaa

EU:lta

2007–2013

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY tai ELY-keskus) on valtionhallinnon alueellinen kehittämis- ja palvelukeskus. ELY-keskuksen tehtävänä on edistää hyvän elinympäristön ja yhdyskuntarakenteen kehittämistä sekä tukea kansalaisten hyvinvointia ja elinkeinoelämän kilpailukykyä maakunnissa. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa ja sen alaisissa työ- ja elinkeinotoimistoissa työskentelee noin 600 työntekijää. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen päätoiminta-alue on Pohjois-Pohjanmaa, mutta Kainuun alueelle tuotetaan kirjasto-, nuoriso-, liikunta- ja kulttuuripalvelut, maahanmuuttopalvelut sekä liikenne ja

infrastruktuuri -vastuualueen palvelut.

ELYt ja niiden sisarvirastot AVIt eli aluehallintovirastot synnyttiin valtion aluehallintouudistuksen yhteydessä vuoden 2010 alussa. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen tehtävät muodostuivat entisen TE-keskuksen, tiepiirin ja ympäristökeskuksen tehtävistä. Lisäksi ELY-keskukseen siirtyi entisen Oulun lääninhallituksen liikenne- ja sivistysosastojen tehtäviä. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston (AVI) tehtävät muotoutuivat entisen Oulun lääninhallituksen ja Pohjois-Suomen ympäristöluovaviraston ja työsuojelupiirin tehtävistä.

Osaava työvoima ja suurhankkeet luovat uskoa taloudellisen epävarmuuden keskellä

Pohjois-Pohjanmaa kävi läpi globaalin taantumman ja on elpynyt jo jonkin aikaa sen vaikutuksista. Viimeaikaiset Euroopan ja Yhdysvaltojen velkakriisit ovat herättäneet uudelleen epävarmuutta ja nostaneet kysymyksiä elpymisen jatkumisesta. Tilanteen kehittymisen suunta on epävarma. Joka tapauksessa lyhyen aikavälin näkymät ovat synkistyneet keväästä. Kuitenkin pitkällä aikavälillä myötätuulella oleva kaivannaisteollisuus, vireillä olevat suurhankkeet, terve väestörakenne ja korkeasti koulutettu väestö luovat tulevaisuuden uskoa ja mahdollisuuksia alueelle. Kaiken kaikkiaan Oulun seudulla ja koko Pohjois-Suomessa on kuulunut viime aikoina hyviä ja jopa erinomaisia uutisia, viimeisimpinä Ericssonin ilmoitus sijoittua Ouluun ja ydinvoimalan sijoittuminen Pyhäjoelle.

Kulunut kesä ja syysy ovat olleet ELY-keskuksessa työntäyteistä aikaa, kun olemme valmistelleet strategista tulossopimusta. Strateginen tulossopimus perustuu strategia-asiakirjassa asetettuihin hallitusohjelman mukaisiin tavoitteisiin ja päämääriin sekä alueen maakuntaohjelmiin ja niiden toteuttamissuunnitelmiin. Sopimus laaditaan hallituksen toimikaudeksi ja niitä tarkistetaan tarvittaessa. Samanaikaisesti strategisten tulossopimusten kanssa valmistelussa ovat olleet ministeriö- ja virastokohtaiset toiminnalliset tulossopimukset vuodelle 2012.

Asetimme strategiatyön laadinnassa tavoitteeksi laajan osallistumisen sekä ELYn oman henkilökunnan että sidosryhmien osalta. Tässä olemme onnistuneet mielestäni erityisen hyvin. Tämän laajan osallistumisen uskon varmistavan myös sen, että strateginen tulossopimus tunnetaan ja siihen sitoudutaan aidosti kaikilla tasoilla. Erityisen tärkeänä näen sidosryhmiemme kanssa yhteisesti sovitut strategiset painotukset, joita ovat

Pääkirjoitus

- Nuorten osallistuminen
- Yritysten uudistumiskyky ja kansainvälistyminen, elinkeinorakenteen monipuolistaminen
- Suurhankkeisiin varautuminen
- Pohjoisen logistisen toimivuuden varmistaminen
- Kaupunkiseutujen yhdyskunta- ja palvelurakenteen yhtenäisyyden kehittäminen
- Oulun kaupunkiseutu alueen veturina, maakunnan ja Perämerenkaaren vahvuudet hyödyntäen
- ELY-keskuksen prosessien ja asiakkuuden kehittäminen

Näiden strategisen painotusten avulla on tarkoitus tunnistaa maakunnan kehittämiseksi tärkeimmät yhteiset linjaukset, joissa erityisesti tulisi maakunnassamme onnistua. Sopimus on tärkeä myös henkilöstömme motivoinnille, koska se jäsentää oman työmme osaksi laajempaa kokonaisuutta alueemme hyväksi.

Matti Räinen
ELY-keskuksen ylijohtaja

Visiona merkittävä lohijoki

- Pohjoisen lohijokien kehittäminen on edennyt uuteen vaiheeseen. Kalatiesuunnitelmat Oulujoen kuuteen voimalaitokseen ovat valmistuneet, suunnittelu on alkamassa ja Kemijoen yleisuunnittelu on käynnistynyt, iloitsee kunnanjohtaja Kyösti Juujärvi.

Utajärven kunnanjohtaja Kyösti Juujärvi uskoo Oulujoen olevan vielä uudestaan merkittävä lohijoki, jonka kalaportaita pitkin vaelluskala nousee kutemaan Oulujärvelle asti. Tukea visiolle antavat laaja kannatus, vahva yhteistyö ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukseen keskittynyt kalatieosaaminen.

Kalateiden rakentamista viritellään Perämereen laskeviin, isoihin voimalaitosjokiin: Kemijokeen, Iijokeen ja Oulujokeen. Suunnitelmat ovat vireillä Kemijokeen ja Iijokeen, mutta kaikkein pisimmällä ollaan Oulujokeella.

- Kalatiesuunnitelmat ovat valmiit kuuden voimalaitoksen yhteyteen Oulujokeella. Muuhoksen, Utajärven ja Vaalan kunnat jättivät vastikään yhteisen lupahakemuksen Montan, Utasen ja Nuojuan kalateiden toteuttamiseen, Kyösti Juujärvi kertoo.

Lupaprosessin arvioidaan kestävän noin vuoden. Sen jälkeen kalaportaiden rakentamiseen ovat kaikki valmiudet, mikäli rahoitus järjestyy.

Oulujokeessa on jo valmis kalaporras Merikoskessa. Montan, Utasen ja Nuojuan lisäksi kalatie on suunniteltu Pälliin ja Jylhämään. Rakentamisen kustannukset ovat 12-14 miljoonaa euroa.

- Toivon ja uskon kalatierakentamisen toteutuvan. Silloin lohelle olisi valmis tie noustavaksi Perämereltä Kainuunmerelle, Juujärvi toteaa.

Uutta vetovoimaa, myönteistä imagoa

Kyösti Juujärvi on toiminut pitkäjänteisesti kalaportaiden rakentamisen puolesta paitsi Utajärven kunnanjohtajana, myös Oulu-Kainuu kehittämisvyöhykkeen johtoryhmän puheenjohtajana ja Oulujoen moninaiskäyttöohjelman puheenjohtajana.

Kyösti Juujärvi on vakuuttunut, että kalatiet merkitsevät kunnille myös uutta matkailullista vetovoimaa.

- Oulujokeen pitäisi saada nousemaan tuhansia, jopa kymmeniätuhansia kaloja vuodessa. Tämä elvyttäisi niin kalastusmatkailua kuin elämysmatkailuakin. Tervantietä kulkevat matkailijat voisivat käydä katsomassa miten ka-

laporras toimii. Lohijoki olisi omiaan lisäämään kuntien positiivista imagoa.

Laaja kannatus, vahva yhteistyö

Harva kehittämishanke saa niin laajaa kansalaisten kannatusta kuin kalatiet. Kansan syvässä muistissa on yhä tietoisuus Oulujoen uljaasta historiasta jokena, jonka lohisaaliit olivat 40 000 kiloa vuodessa. Tutkimusten ja selvitysten mukaan ihmisten mielestä on vain oikeudenmukaista, että lohi palautetaan jokeen.

Kyösti Juujärven mielestä hankkeen suurimpia vahvuuksia on myös eri tahojen harvinaisen vahva yhteistyö. Hanketta ovat vieneet eteenpäin alueen kunnat, maakuntaliitot, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun ELY-keskukset ja energiayhtiö Fortum.

Etenkin Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen roolia Juujärvi pitää keskeisenä. Kalatiesuunnittelussa ELY-keskus on ollut rahoittajana ja kuntien ohella koko hankkeen primus motor. Hankkeille on myönnetty myös EU-rahoitusta.

- Kalatieosaaminen ELY-keskuksessa on erittäin vahva. Kunnat ovat esittäneetkin, että ELY-keskus toimisi myös varsinaisen rakentamishankkeen hallinnoijana ja rakennuttajana.

Rakentaminen käyntiin 2013

Jos rahoitus järjestyy suunnitellusti, käynnistyy uusien kalaportaiden rakentaminen vuonna 2013. Ensimmäisenä rakennetaan Montan kalatie Muhoksella, heti perään Utanen Utajärvellä ja sitten Vaalassa joko Nuojua tai Jylhämä.

- Lisäksi tehtäisiin niin sanottuja ylisirtoja eli lohta nostettaisiin välialtisiin ennen kalaportaiden valmistumista. Utasen ja Pällin välissä olevaa Utosjokea rakennetaan jo kalojen kutujoksi, Kyösti Juujärvi selvittää.

- Kemijoen, Iijoen ja Oulujoen kannattaisi myös tehdä porukalla vaatimus valtiolle ja EU:lle kalateiden rahoituksesta sekä kalatierakentamisen oikaisemisesta Pohjanlahdella. Vaelluskalat tulevat Atlantilta ja Puolassa niitä kalastetaan nyt surutta. Se pitäisi saada kuriin, jotta Perämeren jokiin saadaan nousemaan lohta.

Vaelluskalojen palauttaminen – pohjoista yhteistyötä ja osaamista

Pohjois-Pohjanmaalla on pitkän hiljaiselon jälkeen lähdetty rivakasti liikkeelle kalateiden saamiseen alueen suuriin vaelluskalajokiin. Toimintaa edesauttaa kansallisten ja kansainvälisten linjausten valmistuminen sekä Pohjois-Pohjanmaalle muodostunut vankka alan osaaminen.

EU-komission valmisteleva *Itämeren lohikantojen pitkän aikavälin hoitosuunnitelma* ehdottaa siirtymistä istutuksista kalateiden rakentamiseen ja kalojen luontaiseen lisääntymiseen. Maa- metsätalousministeriö on laatinut laajassa yhteistyössä kansallisen kalatiestrategian. Kalateiden rakentaminen rakennettuihin jokiin on myös keskeinen osa EU:n vesipuitedirektiivin ja sen nojalla tehtyjen kansallisten vesienhoitosuunnitelmien toteutusta.

Pohjois-Pohjanmaalla on käynnistetty vaelluskalojen palauttaminen rakennettuihin jokiin kartoitusten, kotiutusistutusten ja ylisiirtojen avulla. Myös kalojen käyttäytymistä tulevissa kalatiekohteissa on selvitetty Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen toimesta. ELY-keskus on teettänyt Oulujokeen kalateiden rakennussuunnitelmat. Jokivaren kunnat ovat sitoutuneet vesilain mukaisen luvan hakijoiksi ja

kolmen kalatien lupahakemukset on toimitettu aluehallintovirastoon. Iijokeen on ELY:n vetämänä tehty kalateiden yleisuunnitelma ja saatu rahoitus jatkosuunnitteluun sekä Kostojärven kalatien rakentamiseen.

Pohjois-Pohjanmaalle on alueellisen ja kansainvälisen yhteistyön myötä syntynyt vahva kalatieosaaminen.

ELY-keskuksen asiantuntijat ovat mukana myös Kemijoen kalateiden suunnittelussa. Pohjoisten ELYjen pysyvämpää yhteistyötä kalatieasioissa suunnitellaan.

Taloudellisesti mittavat ja toiminnallisesti haastavat kalatieinvestoinnit vaativat jatkossakin kiitkatonta yhteistyötä alueen kuntien ja voimayhtiöiden sekä tutkimuslaitosten ja ELYjen kesken. ELY-keskuksen toiveena on, että valtio ja EU varaavat tarkoitukseen riittävästi rahoitusta ja että voimayhtiöt, vesialueen omistajat ja muut alueen toimijat osallistuvat työhön aktiivisesti.

Timo Yrjänä
Yksikön päällikkö

Maankäytön ja liikenteen suunnittelussa ELY-keskus ohjaa ja sovittaa yhteen eri näkökulmat, sanovat Liisa Koski-Ahonen ja Timo Mäkikyrö.

Kaikki alkaa maankäytön ja liikenteen suunnittelusta

Sujuvat liikenneyhteydet tukevat ihmisten hyvinvointia, yritysten kilpailukykyä ja alueiden elinvoimaa. Perusta näille luodaan hyvällä maankäytön suunnittelulla.

- Monesti maankäytön ja liikenteen suunnittelu hoidetaan eriaikaisesti. Entiset tiepiiri ja ympäristökeskus ovat aina tehneet yhteistyötä, joka nyt Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen myötä on vain syventynyt. Meillä on käytössä prosessi, joka on vain harvassa ELY-keskuksessa, sanoo alueidenkäyttöyksikön päällikkö Liisa Koski-Ahonen.

Liikennejärjestelmäyksikön päällikkö Timo Mäkikyrö on samaa mieltä:

- Ohjaavina viranomaisina toimimme tehokkaasti yhdessä. Liikenne otetaan huomioon heti

maankäytön yleissuunnittelun alkuvaiheessa. Olemme aktiivinen toimija, joka panostaa liikenne-suunnitteluun.

- Tarkoituksena on varmistaa, että tehdyt maankäytölliset ratkaisut ovat liikenteen kannalta toimivia. Liikennejärjestelmäsuunnittelu on tärkeää etenkin yleiskaavoituksessa.

ELY-keskuksella yhteensovittajan rooli

Onnistunut lopputulos edellyttää yhteistyötä muiden viranomaisten ja kuntien kanssa.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti ELY-keskus antaa kaavoitusta koskevia lausuntoja ja neuvottelee kaavoitushankkeista eri viranomaisten kanssa. Vähintään kerran vuodessa ELY-keskus käy jokaisen kunnan kanssa kehittämisseskustelun, jossa käsitellään mm. vireillä olevia ja vireille tulevia merkittäviä kaava-asioita.

- ELY-keskuksen rooli maankäytön suunnittelussa on ennen kaikkea yhteensovittava.

Huolehdimme, että tarvittavat asiat on selvitetty. Keskustelemme ja varmistamme, ettei jää mitään ristiriitatilanteita, Liisa Koski-Ahonen toteaa.

- Yhteistyöllä on suuri merkitys. Sovitamme eri näkökohtia yhteen ja ohjaamme näkökulmaa heti alussa tavoitteiden mukaiseen suuntaan. Oikea-aikainen vuorovaikutus ja yhteinen suunnittelu ovat tärkeitä, Timo Mäkikyrö täydentää.

-Kunnat ovat hyvin yhteistyöhaluisia ja ottavat mielellään asiantuntemustamme vastaan.

Tavoitteena tiivis yhdyskuntarakenne

Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen on Koski-Ahosen ja Mäkikyrön mielestä ykköstavoite koko Pohjois-Pohjanmaalla.

- Kaikki toiminnot pitäisi pystyä järjestämään niin tehokkaasti, ettei ihmisten tarvitsisi ajaa pitkiä matkoja saavuttaakseen palveluja. Joukko-

liikenne pitäisi myös pystyä järjestämään siten, että se on helposti käytettävissä.

Jos asutus on hajaantunut sinne tänne, se synnyttää mm. runsaasti autoliikennettä. Yhteiskunnalle tulee kalliiksi rakentaa laajaa tieverkostoa ja lisääntyvä autoliikenne lisää päästöjä.

- Kestävä liikennejärjestelmä korostaa jalan-kulun, pyöräilyn ja joukkoliikenteen edistämistä ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, Timo Mäkikyrö kiteyttää.

Joukkoliikenne, kävely ja pyöräily houkutteleviksi

Tehokas yhdyskuntarakenne ja toimiva joukkoliikenne on helpointa järjestää tiiviille, etenkin uusille, kaupunkialueille.

- Hyvällä maankäytön ja liikenteen suunnittelulla saadaan vaikuttavuutta kaiken kokoisissa yhdyskunnissa - myös maaseudulla. Tosin joukkoliikenteellä ei maaseudulla ole mahdol-

lisuutta vahvaan rooliin koska väkeä on vähän, Timo Mäkikyrö muistuttaa.

Oiva esimerkki päästöttömään ja kestäväan kehitykseen tähtäävästä toiminnasta on oululaisten erikoisuus, kävelyyn ja pyöräilyyn innostava väyläverkosto. Missään muualla Suomessa ei ole näin hyvä tilanne, Koski-Ahonen ja Mäkikyrö kehaisevat.

- Kävelyn ja pyöräilyn kehittämiseen on hyvät edellytykset monessa muussakin Pohjois-Pohjanmaan taajamassa. Esimerkiksi Raahessa väyläverkosto on kattava ja välimatkat ovat lyhyitä. Tämä on paljolti kulttuurikysymys, Timo Mäkikyrö huomauttaa.

- Joka tapauksessa pyrimme luomaan kevyelle liikenteelle hyvät edellytykset suunnitelmalla toimivat ja houkuttelevat verkostot.

Kaikki liittyy kaikkeen

Yhdyskuntasuunnittelussa kaikki liittyy kaik-

keen, alkaen valtiovallan päätöksistä ja tavoitteista.

- Monet Pohjois-Pohjanmaan kunnat kokevat lait ja valtakunnalliset tavoitteet aika Helsinki-keskeisiksi. Miten toteuttaa tehokas joukkoliikenne kun ei ole niitä joukkoja, Liisa Koski-Ahonen huomauttaa.

Pohjois-Suomessa maaseutukuntien rakenne on tyypillisesti hajanainen, mitä ei helpota valtiovallan suunnitelmat ajaa kuntia yhteen. Seurauksena ovat useat kuntakeskukset saman pitäjän alueella.

Liisa Koski-Ahonen ja Timo Mäkikyrö ovat silti rauhallisella mielellä.

- Kuntaliitosten myötä ihmisten liikkumisesta tulee tiettyjä muutoksia, jotta halutut palvelut saavutetaan. Monissa pohjoisen kunnissa keskusten etäisyydet ovat kuitenkin niin suuria, että todennäköisesti palvelut tulevat säilymään nykyisissä kuntakeskuksissa liitosten jälkeenkin.

”Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen on ykköstavoite koko Pohjois-Pohjanmaalla.”

Limingan keskustasta 22.9.2010. Kuvaaja Marja Laine

Nuoriin kannattaa panostaa

Nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen kannattaa panostaa kaikin voimin. Ennen kaikkea siksi, että nuori saisi otteen hyvästä elämästä.

Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen on paljolti ennaltaehkäisevää toimintaa. Valtion tuella järjestetään mm. harrastuskerhoja, jotka on tarkoitettu kaikille kaikille alle 18-vuotiaille.

- Raha ei ole iso, mutta sen vaikuttavuus on sitäkin suurempi. Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun ELY-keskusten alueella käy kerhoissa yli 8 000 lasta, iloitsee nuorisotoimen asiantuntija Kirsi-Marja Stewart.

ELY-keskuksen kautta tukea harrastuskerhojen järjestämiseen saavat kunnat ja eri yhteisöt, joista merkittävimpana 4H-järjestö. Kerhoissa lapset liikkuvat, kokkaavat, taiteilevat, seikkailevat – mitä ikinä kerhon järjestäjä keksiikään ja mikä lapsia kiinnostaa.

- Kerhossa lapsi saa tekemistä, pääsee mukaa porukoihin ja oppii ottamaan ohjeita vastaan vierailta ihmisiltä. Kerhoissa välittyy välittämisen ja turvallisuuden tunne, Kirsi-Marja Stewart toteaa.

Kaikki tämä on omiaan ennaltaehkäisemään syrjäytymistä, kun lapsesta kasvaa nuori.

- Sosiologien mukaan jos lapsella on yksikin turvallinen aikuissuhde, hänellä on täydet mahdollisuudet selvitä yhteiskunnassa kunnan kansalaiseksi. Siksi aikuisen ohjaama harrastustoiminta on tärkeää. Samalla lapsi voi saada mieluisasta kerhosta pysyvän harrastuksen.

Etsiviä ja työpajoja

Kaikista varotoimista huolimatta joukko nuoria kuitenkin syystä tai toisesta syrjäytyy.

- Jos nuori on keskeyttämässä esimerkiksi opinnot ammattioppilaitoksessa ja aikoo mieluummin jäädä kotiin makaamaan, on koulu velvollinen ilmoittamaan siitä nuorisotoiminnalle, nuorisotoimen asiantuntija kertoo.

Etsivän nuorisotyön tarkoituksena on auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat vailla koulutus- tai työpaikkaa, löytämään nuoren tarvitsemat palvelut. Etsivän nuorisotyön yhteyshenkilö löytyy 35 paikkakunnalta Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa.

Alle 25-vuotiaille työttömille nuorille on tarjolla ELY-keskusten avustamia työpajoja, joita on alueen eri kunnissa lähes 30. Työpajassa nuori saa työharjoitteluja ja pystyy samalla kehittämään aikuisuuteen liittyviä elämäntaitojaan.

Lisäksi nuorille muistutetaan, että koulutautuminen kannattaa aina. Aikuinen nuori voi saada omaehtoiseen opiskeluunsa työttömyysetua. Työnantajia puolestaan kannustetaan tarjoamaan töitä vastavalmistuneille.

-Teemme paljon hyvää nuorten hyväksi ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa puhutaan paljon nuorista. Hyvä kun nuorista kannetaan huolta. Heihin kannattaakin panostaa. Samalla olisi tärkeää huomioida nuorten omatkin mielipiteet siitä, kuinka heidän asioitaan kehitetään, Kirsi-Marja Stewart summaa.

Liikunnasta aktiivisuuden kierre

Liikunta edistää lapsen ja nuoren terveyttä ja hyvinvointia. Liikkuva nuori on monesti muutenkin aktiivinen nuori, tietää liikuntatoimen asiantuntija Ulla Silventoinen.

ELY-keskuksella on kolme työkalua, joilla kouluikäisiä pyritään saamaan liikunnan pariin.

Liikkuva koulu –hankkeen tavoitteena on parantaa kouluikäisten fyysistä aktiivisuutta, vakiinnuttaa kaikkiin peruskouluihin kouluikäisten liikuntasuosituksia sekä saada hankkeen aikana tutkittua tietoa lasten ja nuorten toimintakyvystä. Kokemusten avulla pyritään löytämään hyviä käytäntöjä ja luomaan liikunnallista toimintakulttuuria kouluihin liikunnan opetuksen lisäksi.

Liikkuva koulu on Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella Ketolanperän koulussa Kempeleessä ja Rimminkankaan koulussa Pudasjärvellä.

- Toinen ELY-keskuksen keino edistää lasten ja nuorten liikuntaa on liikuntapaikkojen rakentaminen. Erityisesti lähiliikuntapaikat, joita voivat olla koulujen pihat, puistot, uimahallit, palloiluhallit. Myös uimahallit, palloiluhallit ja koulujen liikuntasalit tarjoavat liikuntamahdollisuuksia laajoille käyttäjäryhmille, Ulla Silventoinen selvittää.

Kolmas keino on myöntää kehittämisyhteistyöeräisiä erilaisiin lasten ja nuorten liikuntahankkeisiin. Niitä on Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella tällä hetkellä vireillä kymmenkunta.

Liikuvasta lapsesta kasvaa liikkuva nuori. Ketolanperän koulu Kempeleessä on ELY-keskuksen kumppani Liikkuva koulu –hankkeessa. Tässä liikutaan välitunnilla, jonka äksöniin ovat järjestäneet koulun välituntiohjaajat.

Palvelut ja yhteystiedot

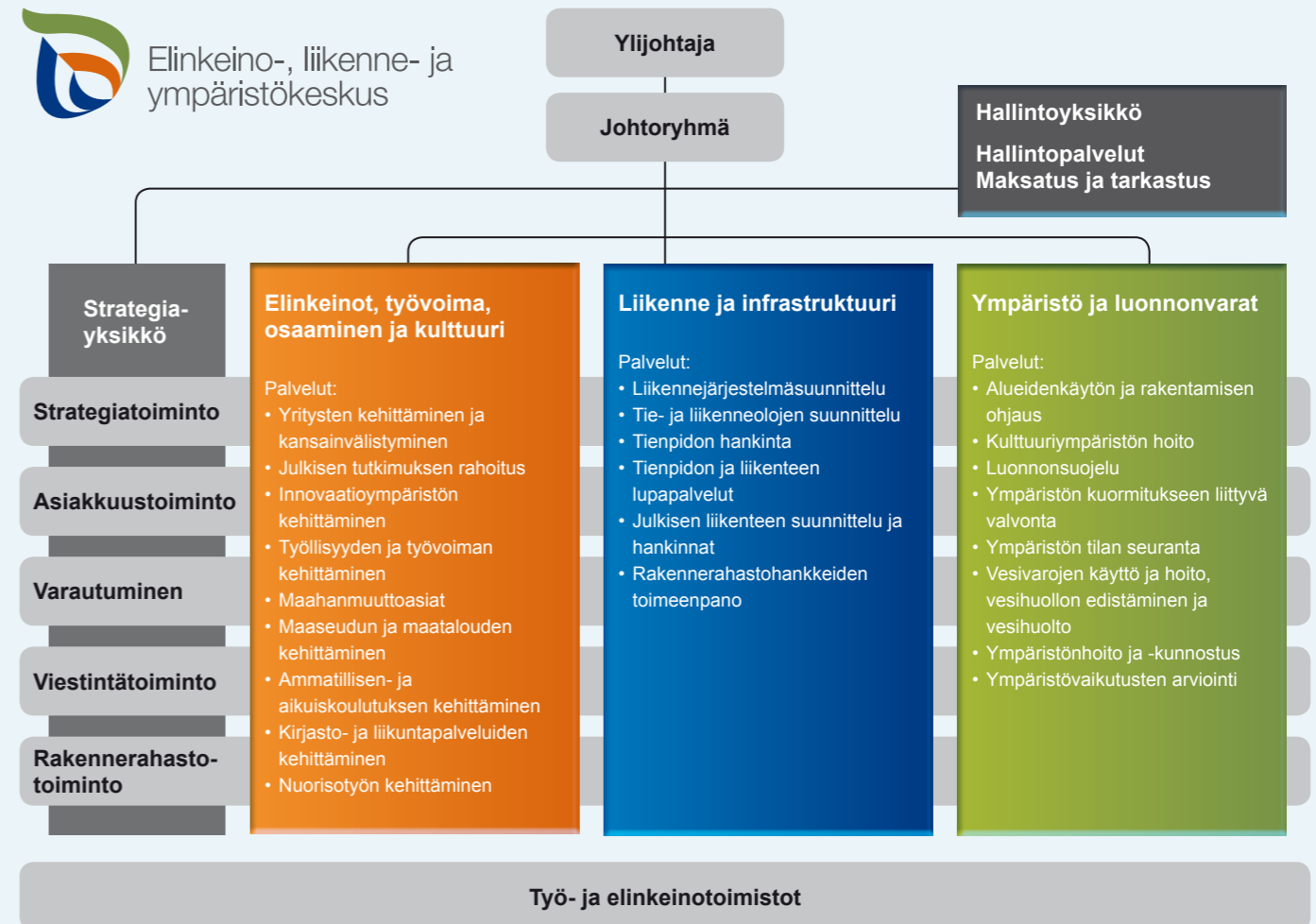
Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Veteraanikatu 1, 90130 Oulu
Postiosoite: PL 86, 90101 Oulu
Vaihe 020 636 0020
Faksi: 08 816 2869
s-posti: etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi
kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Ylivieskan toimipaikka
Valtakatu 4, 84100 Ylivieska
Postiosoite: PL 103, 84101 Ylivieska
Vaihe: 020 636 0020
Faksi: 08 844 0890

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri

Vastuualueen johtaja Leila Helaakoski
puh. 044 436 8001
Johdon assistentti Sari Hekkanen
puh. 044 436 8002

Maaseutu ja energia -yksikkö

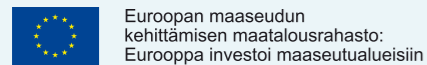
- rahoitus-, kehittämis- ja valvontapalvelut maataloille
- maaseudun kehittäminen
- elintarviketuotannon ohjaus
- uusiutuva energia -rahoituspalvelut

Yksikön päällikkö Timo Lehtiniemi
puh. 044 436 8101
Yksikön sihteeri Virva Majonen
puh. 044 436 8115

Maatalouden rahoitus
Asiantuntija Terttu Ylilauri
puh. 044 436 8131
Maatalouden erityisympäristötuet
Asiantuntija Johanna Helkimo
puh. 044 436 8134

Maaseudun kehittäminen
Ryhmäpäällikkö Tiina Suutari
puh. 044 436 8161
Asiakasneuvonta:
Hankesihteeri Pirjo Tuomikoski
puh. 050 390 2334

Pelto- ja eläinvalvonnat
Ryhmäpäällikkö Jukka Tuovinen
puh. 044 436 8127
Asiakasneuvonta:
Valvontasihteeri Marja-Leena Mäkelä
puh. 050 390 2342

Osaaminen, työllisyys ja yrittäjyys -yksikkö

- yritystuet
- yrityksten osaamisen kehittäminen ja asiantuntijapalvelut
- työvoimakoulutus ja sen hankinta
- palkkaturva
- työllisyysperusteiset investoinnit
- alueen työmarkkinoiden toimivuus ja
- työllisyyttä tukevat palvelut
- maahanmuutto ja kotouttaminen
- ammatillisen aikuiskoulutuksen, liikuntapalvelujen ja -politiikan sekä nuorisotyön ja -politiikan kehittäminen ja informaatio-ohjaus

Yksikön päällikkö Maire Mäki
puh. 044 436 8200
Yksikön sihteeri Pirjo Hyrkäs
puh. 050 390 2362

Työvoimapalvelut ja maahanmuutto
Ryhmäpäällikkö Anna-Liisa Hietala
puh. 044 436 8219
Kristiina Keskinen, asiantuntija (maahanmuutto)
puh. 044 260 7508
Asiakasneuvonta:
Rahoitussihteeri Tiina Halonen
puh. 050 390 2366
Paikkaturvasihteeri Kirsi Haapapuro
puh. 050 390 2365

Elinkeinopalvelut
Ryhmäpäällikkö Kalevi Seppänen
puh. 044 436 8028
Asiakasneuvonta:
Asiakaspalvelusihteeri Inkeri Tuhkala
puh. 044 436 8222
Rahoitussihteeri Sirkka Valkonen
puh. 050 390 2369

Maaseutuyritystuet:
Asiantuntija (yrityskehitys) Kalevi Hiivala
Asiantuntija (yrityskehitys) Ahto Uimaniemi

Osaamispalvelut
Ryhmäpäällikkö Mari Tuomikoski
puh. 044 436 8211
Asiakasneuvonta:
Koulutussihteeri Anneli Korhonen
puh. 050 390 2363
Koulutuspäällikkö Jouko Sarkkinen
puh. 044 436 8026

Osaamisen kehittämiseen liittyvät asiantuntijapalvelut yrityksille
Projektipäällikkö Esa Räisänen
puh. 050 390 2433
Projektiassistentti Anne Pekkala-Rekilä
puh. 050- 3902368

Asiantuntija (ammattikasvatus)
Paula Lohikoski puh. 040 581 3410
Asiantuntija (liikuntatoimi)
Ulla Silventoinen puh. 040 775 3449
Asiantuntija (nuorisotoimi)
Kirsi-Marja Stewart puh. 050 456 0166
Osastosihteeri Tiina Pirinen
puh. 050 456 3217
Osastosihteeri Jaana Jämsä
puh. 050 456 3212

Innovaatiot ja kansainvälistyvä liiketoiminta -yksikkö

- Tekesin rahoitus- ja asiantuntijapalvelut yrityksille ja tutkimuslaitoksille
- kansainvälistymispalvelut
- tutkimuksen ja tuotekehityksen kansainväliset ja alueelliset verkostot
- valmistelurahoitus pk-yrityksille
- tukea kansainvälistymiseen
- keksintöasiamiespalvelut

Yksikön päällikkö Pauli Berg
puh. 044 436 8053
Keksintöasiamies Juha Elf
puh. 044 436 8034
Asiakasneuvonta:
Suunnittelija Satu Kuusela
puh. 044 436 8046

Valtakunnalliset palvelupuhelimet:

Työlinja henkilöasiakkailla 010 19 4904
Työlinja työnantajille 010 19 4907
Yritys-Suomi puhelin yrityksille 010 19 4680
Yrittäjän talousapu 029 007 4990

Liikenne ja infrastruktuuri

Ylijohtaja Matti Räinen
puh. 040 533 9847
Liikennesihteeri Marjukka Mononen
puh. 040 488 0441

Ohjausyksikkö

- strategiat ja rahoitus
- toiminnan ohjaus
- EU-asiat
- tienpitoaloitteet
- perinnetoiminta
- viestintäasiat

Yksikön päällikkö Tuomo Kanninen
puh. 0400 282 138

Tuki ja kehittäminen -yksikkö

- keskitetyt tukipalvelut
- kehittäminen ja koulutus
- toimintajärjestelmät

Yksikön päällikkö Hannu Tolonen
puh. 0400 890 271

Lupapalvelut -yksikkö

- tieverkon käyttöön ja liikenteen ohjaukseen liittyvät lausunnot sekä lupa- ja sopimusasiat
- liikenteen elinkeinoluvat
- valvonta ja varautuminen

Yksikön päällikkö Tapani Rossi
puh. 0400 920 229

Liikennejärjestelmäyksikkö

- liikennejärjestelmäsuunnittelu
- joukkoliikenteen suunnittelu
- tieverkon palvelutasosuunnittelu
- liikenneturvallisuussuunnittelu

Yksikön päällikkö Timo Mäkikyrö
puh. 0400 282 142

Suunnitteluysikkö

- tiestö- ja liikennetiedot
- esi-, yleis- ja tuotesuunnittelu
- liikenteen hallinta
- maanhankinta
- yksityistiet
- ympäristö

Yksikön päällikkö Risto Leppänen
puh. 040 549 2735

Kunnossapito ja rakentaminen -yksikkö

- hoito
- ylläpito
- rakentaminen

Yksikön päällikkö Markku Tervo
puh. 0400 890 058

Asiakasneuvonta:

Tieliikenteen asiakaspalvelu 0206 90300 (ma-pe klo 9-16)

Neuvonta ja palautteet: liikenteen.asiakas-palvelu@ely-keskus.fi

Tienkäyttäjän linja - ilmoitukset tiestön kunnosta ja liikenteen ongelmista 0200 2100 (24 h/vrk)

Neuvonta yksityisteiden valtionavustuksista 0206 90303 (ma-pe klo 9-16)

Ympäristö ja luonnonvarat

Vastuualueen johtaja Heikki Aronpää
puh. 040 555 2866
Johtajan sihteeri Sinikka Karvonen puh. 040 717 1689

Alueidenkäyttöyksikkö

- kuntien kaavoituksen ohjaus
- muu alueidenkäytön ohjaus
- rakentamista koskevat poikkeamishakemukset ranta-alueilla
- kulttuuriympäristön hoito
- rakennusperinnön hoitoavustukset
- rakennusperinnön suojelua koskevat asiat
- rakentamisen ohjaus

Yksikön päällikkö Liisa Koski-Ahonen
puh. 040 592 7402

Asiakasneuvonta:
Suunnittelija Eila Kyllönen
puh. 040 573 7050

Luonnonsuojeluyksikkö

- luonnonsuojelualueiden toteuttaminen
- luontotyyppien ja lajien suojelu
- ympäristövaikutusten arviointi
- suojelukohteiden kunnostus ja hoito
- maisemanhoito
- paikkatietoasiat

Yksikön päällikkö Eero Melantie
puh. 0400 284 244

Asiakasneuvonta:
Yksikön sihteeri Leila Holappa
puh. 040 717 1684

Monimuotoisuusryhmä
Ylitarkastaja Tupuna Kovanen
puh. 040 724 4756

Vaikutusarviointiryhmä
Ylitarkastaja Tuukka Pahtamaa
puh. 040 724 4385

Ympäristönsuojeluyksikkö

- ympäristönsuojelu
- valvonta
- ympäristön tilan seuranta
- vesihuolto ja pohjavesiasiat

Yksikön päällikkö Juhani Kaakinen
puh. 040 503 4042

Asiakasneuvonta:
Yksikön sihteeri Marjo Vesala
puh. 040 821 1300

Valvontaryhmä
Ylitarkastaja Paula Ala-aho
puh. 040 575 3859

Seurantaryhmä
Limnologi Marjaana Eerola
puh. 040 510 7176

Vesihuolto- ja pohjavesiryhmä
Vesihuoltopäällikkö Kaisa Vähänen
puh. 040 765 5910

Vesivarayksikkö

- tulvariskienhallinta ja maankuivatus
- ympäristön hoito ja kunnostus
- vesienhoito
- valtion vesirakenteiden käyttö ja kunnossapito
- hydrologinen havainnointi
- ympäristöhankkeet ja -rakentaminen

Yksikön päällikkö Timo Yrjänä (1.4.2012 alkaen)
puh. 0400 386 593

Asiakasneuvonta:
Yksikön sihteeri Maria-Riitta Virtanen
puh. 040 580 6512

Käyttö- ja kunnossapitoryhmä (sis. tulva-asiat)
Ryhmäpäällikkö Hannu Puranen
puh. 0400 502 363

Ympäristönhoitoryhmä
Vt. ryhmäpäällikkö Arto Lehto
puh. 0400 383 402

Rakennuttamisryhmä
Rakennuttamispäällikkö Olli Utriainen
puh. 040 504 7071

Hallintoyksikkö

- hallinto- ja henkilöstöpalvelut
- maksatus ja tarkastusryhmä

Hallintojohtaja Timo Ronkainen
puh. 044 436 8010

Henkilöstöhallinto ja oikeudelliset asiat
Henkilöstöpäällikkö Helena Lämsä
puh. 040 182 3640

Taloushallinto
Ryhmäpäällikkö Leena Maarala
puh. 040 566 8068

Sisäiset palvelut
Ryhmäpäällikkö Pekka Laukkanen
puh. 0400 586 481

Maksatus- ja tarkastusryhmä

- myönnettyjen avustusten ja tukien maksatushakemukset ja tarkastukset
- avustuskohteiden tarkastukset

- Ryhmässä käsitellään seuraavien hankkeiden ja tukimuotojen maksatushakemukset:
- Euroopan Sosiaalirahastosta (ESR) rahoitet-
tavat hankkeet
  - Euroopan Aluekehitysrahastosta (EAKR) ra-

hoitettavat ympäristö- ja työllisyysperusteiset hankkeet, yritysten kehittämisavustushankkeet, yritysten toimintaympäristön kehittämishankkeet ja energiatuet

- Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahastosta) rahoitet-
tavat kehittämishankkeet sekä yrityshankkeet
- paikallisten toimintaryhmien käsittelemät hankkeet ja toimintaryhmien toimintarahat (maaseuturahasto)
- puhtaasti kansallisesti rahoitettavat yritystuet kuten kehittämisavustus haja-asutusalueiden kyläkaupoille, yksinyrittäjille ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen, yritysten valmistelurahaus, energiatuki
- kuljetustuet
- kansalliset työllisyysperusteiset investointihankkeet
- työllisyyspoliittiset avustukset (osittain)

Ryhmäpäällikkö Marja-Liisa Kivilompolo
puh. 044 436 8024
Asiantuntija Leena Paloniemi
puh. 044 436 8011

Strategiyksikkö

- ELY-keskuksen strateginen suunnittelu ja palveluverkoston ohjaus
- EU-rakennerahastojen hankerahoitus
- viestintäpalvelut
- ennakointi ja tilastot
- ELY-keskuksen varautuminen
- asiakkuus, sidosryhmäyhteistyö ja asiakas-
palvelun kehittäminen

Yksikön päällikkö Riitta Ilola
puh. 044 436 8220
Asiakasneuvonta:
Yksikön sihteeri Hanna Hiltunen
puh. 044 436 8208
Ryhmäpäällikkö Eine Kela-Löytynoja (EU-rahoitus)
puh. 0400 461 191
Viestintäpäällikkö Tuula Pörhö
puh. 044 436 8003
Kehittämispäällikkö Juha Levy,
puh. 050 390 2383
Tutkimussihteeri Helena Suvanto (tilastot)
puh. 050 390 2364
Asiakkuuspäällikkö Heino Heikkinen,
puh. 040 518 6325

Ola liite talleen

Kun Niina Veittikosken kuopus oli 2-vuotias, mietti äiti mille alkaisi. Moni asia loksahti kohdalleen ja Niina perusti oman yrityksen. Nyt, neljä vuotta myöhemmin, Alpakka Median tuotanto on maankuulu ja tuttu ainakin lapsiperheissä.

Kukapa Pikku Kakko-
sen katsoja ei tuntisi Herttaa ja hänen maailmaansa.

Niinan luoma tv-animaatiohahmo on puuhannut arkisia asioita jo kymmenissä jaksossa, joita katsoo noin 250 000 silmäparia joka viikko. Netissä on huip-
pusosittu Hertta -peli ja kauppojen leluosastoilta löytyy Hertta -kirjoja, -lautapelejä, -leluja, -puuhakirjoja, -dvd:tä ja cd-levyjä.

Nyt Niina on käsikirjoittanut Hertan rinnalle kaksi poikaa, jotka niinikään touhuavat telkkarissa. Lisäksi Hertan maailma oheismateriaaleineen on tulossa Rokuulle lapsiperhematkailun vetonaulaksi.

- Olen halunnut tehdä konseptin, jonka kaikki osat täydentävät toisiaan. Asioita, jotka kuuluvat tavalliseen lapsuuden arkeen. Haluan kannustaa, tukea lasten mielikuvitusta ja leikkiä. Vaalia turvallista lapsuutta, Niina määrittelee.

Ratkaiseva apu ELY-keskukselta

Niina Veittikoski loi itselleen työpaikan, jossa hän pääsee toteuttamaan itseään. Äitinä ja luovana kirjoittajana hän saa riimitellä lapsille "mielenkiintoista viihdettä, jossa on vähän opettavainen saundi". Yrityksen toiminnassa hän pääsee käyttämään tietojenkäsittelyn ja liiketalouden opintojaan.

Alpakka Media on saanut nousukiitoonsa myös tukea. - Ratkaisevan tärkeä apu tuli ELY-keskukselta, jonka myöntämä palkkatusi mahdollisti avainhenkilön palkkaamisen. Vuoden alusta lähtien minulla on ollut töissä ensimmäinen ammattityöntekijä, tuottaja. Tämä on tosi iso juttu, Niina iloitsee.

Alpakka Median työtiimiin on sittemmin liittynyt kolmaskin ammattilainen, graafikko, joka tekee töitä etänä.

- Olen tajunnut sen, että yksin ei pysty kaikkeen. Sopivan avun löytäminen kesti vain aikansa, Niina tuumaa.

Nyt Hertta maailmoineen on myös kansainvälistynyt. Ensimmäisenä Ruotsiin.

-Joka paikassa maailmalla on Hertasta tykätty. En vain ole oikein joutanut tekemään kaappoja loppuun asti, kun kädet pysyvät kiireisinä kotimaasakin, Niina Veittikoski hymyilee.

Niina Veittikoski kokee olevansa etuoikeutettu, kun saa olla yrittäjä ja tehdä työtä, josta tosissaan tykkää.

Niina löysi itsensä ja loi Hertan maailman

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus palvelee Oulussa ja Ylivieskassa. Oulussa ELY sijaitsee Intiön kampusalueella kolmessa osoitteessa:

VALTION YMPÄRISTÖTALO
Veteraanikatu 1, Oulu

- kirjaamopalvelut
- ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue
- strategiyksikkö
- hallintoyksikkö

VALTION LIIKENNETALO
Veteraanikatu 5, Oulu

- liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue

VALTION ELINKEINOTALO
Viestikatu 1, Oulu

- elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri -vastuualue
- maksatus- ja tarkastuspalvelut

Ylivieskassa ELY-keskus palvelee osoitteessa Valtakatu 4.

Lisätietoa yritystoiminnan käynnistämisestä:
ELY-keskuksen palvelut www.ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa
Yritys-Suomi palvelu www.yrityssuomi.fi
TE-toimistojen palvelut www.mol.fi

Yrityksen perustamisasioissa apua saat myös seudullisista yrityspalveluista:

Oulun seutu: www.businessoulu.com
Koillismaa: www.naturpolis.fi
Raahen seutu: www.raahenseudunyrityspalvelut.fi
Oulunkaari: www.oulunkaari.com
Haapavesi-Siikalatva: www.haapavesi-siikalatva.fi
Ylivieska: www.ysk.fi
Nivala-Haapajarvi: www.nihak.fi

Maija Kylmänen myy ja valmistaa Limingassa luomujauhoja Niitty-myllän -tuotemerkillä. Tuotteet ovat paikallisia ja saatavissa lähialueen kaupoista. Tuotteita toimitetaan suoraan kotitalouksille ja ruokapiireille.

Ruoan alkuperällä ON merkitystä

Suomalaisten pitäisi käyttää suomalaista ruokaa. Vielä parempi, jos ruoka on tuotettu lähialueella. Lähi- ja luomuruoka tulee olemaan yhä merkittävämpi kilpailuvaltti ruokamarkkinoilla, arvioi Timo Lehtiniemi Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksesta.

ELY-keskuksen maaseutu- ja energia –yksikön päällikkö Timo Lehtiniemi haluaisi nostaa taas arvoonsa vanhan iskulauseen ”suosi suomalaista”.

- Jokaisen pitäisi kiinnittää enemmän huomiota siihen, että käyttää kotimaista ruokaa. Se on yhteiskunnan ja myös tuottajien etu. Elintarvikesektori hyöttyy ja pystyy tarjoamaan työpaikkoja. Jos ei ole kotimaista ruoan tuotantoa, ei ole myöskään kotimaisen ruoan jalostusta, hän perustelee.

Kansantaloudenkin kannalta kyseessä on iso asia. Ruoan osuus bruttokansantuotteesta on yli kymmenen prosenttia, mikä ruokakeskustelussa helposti unohtuu.

Eettinen valinta

Totuus ulkomaisen ruoan alkuperästä on monesti raadollinen. Suomalaisen tuotannon etiikka on korkea, Timo Lehtiniemi muistuttaa.

Mitä lähempänä ruoka tuotetaan, sitä enemmän se jää hyödyttämään paikallisia tuottajia ja

yrityksiä. Lähiruoan kuljetuskustannukset ovat pienemmät ja se rasiittaa luontoa vähemmän kuin kaukaa tuotu ruoka.

Luomuruoka maistuu monen suussa paremmalta kuin tavallinen ruoka. Sen todellinen arvo on kuitenkin tuotantotavassa. Tuotantoeläimillä on paremmat olot ja luomutuotanto rasiittaa ympäristöä vähemmän.

- Uskon, että kuluttajalle tällä on sitä enemmän merkitystä mitä suuremmaksi huoli ilmastotulevaisuudesta kasvaa, Lehtiniemi sanoo.

Ei pelkkä trendi

Timo Lehtiniemi ei usko kuluttajien kiinnostuksen lähi- ja luomuruokaa kohtaan jäävän pelkäksi ohimeneväksi trendiksi. Yhtä useampi haluaa satsata siihen, mutta moni miettii myös luomuruoan korkeampaa hintaa.

- Ymmärrän, että kuluttajan valinnoissa voi ruoan hinnalla olla ratkaiseva merkitys. Tosiasia on kuitenkin se, että ruoka ei ole koskaan ollut näin halpaa kuin nyt. Sen osuus tuloista on vain 12 prosenttia, kun 1970-luvulla se oli 25 prosenttia, hän muistuttaa.

- Nykyisin ostetaan paljon valmisruokia ja pitkälle jalostettuja tuotteita, joiden hintaan sisältyy paljon teollisuuden työtä. Silti ruoka on puolta halvempaa kuin 1970-luvulla. Jos ostaisimme perunat, munat, maidot, juustot, voit ja lihat läheltä ja valmistaisimme itse ruoat kotona, ruokalaskun voisi vielä puolittaa.

ELY-keskus mukana

ELY-keskus edistää luomu- ja lähiruokatuotantoa erilaisin tukitoimin. Maaseudun kehittämisarvoja on käytetty moniin luomu- ja lähiruokahankkeisiin, tavoitteena lisätä niiden saatavuutta ja tuotantoa.

- Hankkeet ovat nyt käynnissä, suunta on nyt oikea ja töitä tehdään kovasti, Timo Lehtiniemi toteaa.

Luomu- ja lähiruoan tuotannon kasvaessa on käyty keskustelua siitä, pystyvätkö myös julkistahojen hankkijat ostamaan lähi- ja luomuruokaa, vaikka se olisi hieman kalliimpaa. Lehtiniemen mielestä pystyvät, jos haluavat.

- Jos lähi- ja luomuruokaa pisteytettäisiin jo tarjouspyynnön sisällä oikein, julkiset tahot pystyvät kyllä ostamaan sitä. Pitää varata riittävästi rahaa ja tehdä valinta, että haluamme tämän alueen omaa ruokaa ja omalta osaltamme elvyttää tuotantoa, hän sanoo.

Samanlaisen valinnan voi tehdä tavallinen kuluttajakin. Jos kaikki valitsisivat lähi- ja luomuruokaa, sillä olisi todella isot vaikutukset.

Jakelu tehokkaammaksi

Viime vuosien aikana on lähellä tuotetusta ja luomuruoasta on puhuttu paljon. Kiinnostus kasvaa koko ajan ja kysyntää on nykyisin osin enemmän kuin tarjontaa.

- Esimerkiksi maitotuotteilla on kysyntää

Luomuilu tuntuu monen mielestä hyvältä mm. siksi, että tuotantoeläimillä on paremmat olot.

”Tosiasia on kuitenkin se, että ruoka ei ole koskaan ollut näin halpaa kuin nyt.”

Timo Lehtiniemi haluaisi nostaa taas arvoonsa vanhan iskulauseen ”suosi suomalaista”.

Syökkö näe lähiruokaa?

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ja EU ovat mukana rahoittamassa Maaseudun Sivistysliiton Pohjois-Suomen aluekeskuksen hallinnoimaa ”Syökkö näe lähiruokaa” -hanketta. Projekti käynnistyi kesällä ja kestää vuoden 2013 loppuun.

- Hankkeen tavoitteena on kertoa alueen ihmisille lähiruoasta ja mitä myönteistä se tuo mukanaan: ekologisuuutta, puhtautta, turvallisuutta, työllisyyttä ja tuloja alueelle, kiteyttää projektikoordinaattori Taina Lempeä.

Syksyn ja talven aikana MSL järjestää eri puolilla Pohjois-Suomea lähiruoka-aiheisia keskustelutilaisuuksia, jotka ovat kaikille avoimia. Loppuvuodesta tilaisuus pidetään Haapavedellä, Kuusamossa ja Oulunsalossa, ensi vuoden alussa Pudasjärvellä.

Hankkeen tärkeimpiä tavoitteita on kartoittaa kaikki paikalliset lähi- ja luomuruoan tuottajat ja saada heille lisää näkyvyyttä sekä verkostoida heitä yhteistyöhön.

MSL:n kokoamassa listassa on jo 180 lähi- ja luomuruoan tuottajan tiedot. Taina Lempeä kertoo parikymmentä nimeä vielä puuttuvan.

Jokaiseen tuottajaan ollaan henkilökohtaisesti tai muuten suoraan yhteyksissä.

Mistä lähiruokaa saa?

Pohjois-Suomessa saa lähiruokaa monista kaupoista, toreilta ja kauppahalleista sekä jonkin verran suoraan tiloilta. Isoissa marketeissa on hyvä valikoima lähellä tuotettua ruokaa, mutta pienissä kaupoissa valikoima on vielä suppea.

Paikalliset leipomotuotteet ovat hyvin edustettuina lähes joka kaupassa. Samoin lähialueella tuotettu peruna. Kalaa ja kalasäilykkeitä löytyy kaupoista ja suoraan kalanjalostajilta. Kaupoissa ja alan yrityksissä on tarjolla myös paikallisia jauhoja, ryynejä ja hiutaleita.

Kärsämäellä toimiva Kärsäkäs myy monia lähituotteita. Suoraan tiloilta saa mm. poronlihaa, sianlihaa luomumaitoa, erilaisia marjoja ja juureksia.

Lisätietoa hankkeesta sekä lähi- ja luomuruoka-tiloista saat osoitteesta www.msl.fi/

Onnistunut kehittämishanke on yhteispeliä

ELY-keskuksen asiakaspalautteissa todetaan usein, että EU-rahoitteisten hanke- ja yritystukihakemusten ja etenkin maksatushakemusten käsittely kestää liian kauan. Pohjois-Pohjanmaalla hanke- ja yritys-toiminta on hyvin aktiivista ja monipuolista. EU-rahoitusta on myös ollut toistaiseksi kohtuullisen hyvin haettavissa. Siten myös hankkeiden ja hakemusten määrä on valtakunnallisestikin mitattuna suuri.

ELY-keskuksen käsittelijäresurssit suhteessa hankkeiden suureen määrään vaikuttavat oleellisesti hakemusten käsittelynopeuteen. Kun tähän lisätään vielä EU:n ja kansallisen lainsäädännön monet ehdot, tukikelpoisuussäädökset ja muut ohjeet, niin lopulta hankeprosessin eri vaiheiden läpivieminen onkin yllättävän haasteellista ja asioiden ratkomiseen tarvitaan runsaasti aikaa. ELY-keskus on tilivelvollinen hankerahojen käytöstä niin EU:lle kuin kotimaan veronmaksajille.

Hankkeiden toteuttamisessa tärkein rooli on toki itse tuensaajalla. Tuensaaja käynnistää hakemuksellaan hankeprosessin. Kun hankesuunnitelma sisältää tavoitteiden ohella mahdollisimman konkreettista tietoa hankkeesta tehtävistä toimenpiteistä ja kustannusten muodostumisesta, niin ELY-keskuksen hakemuskäsittely ja päätöksenteko nopeutuu.

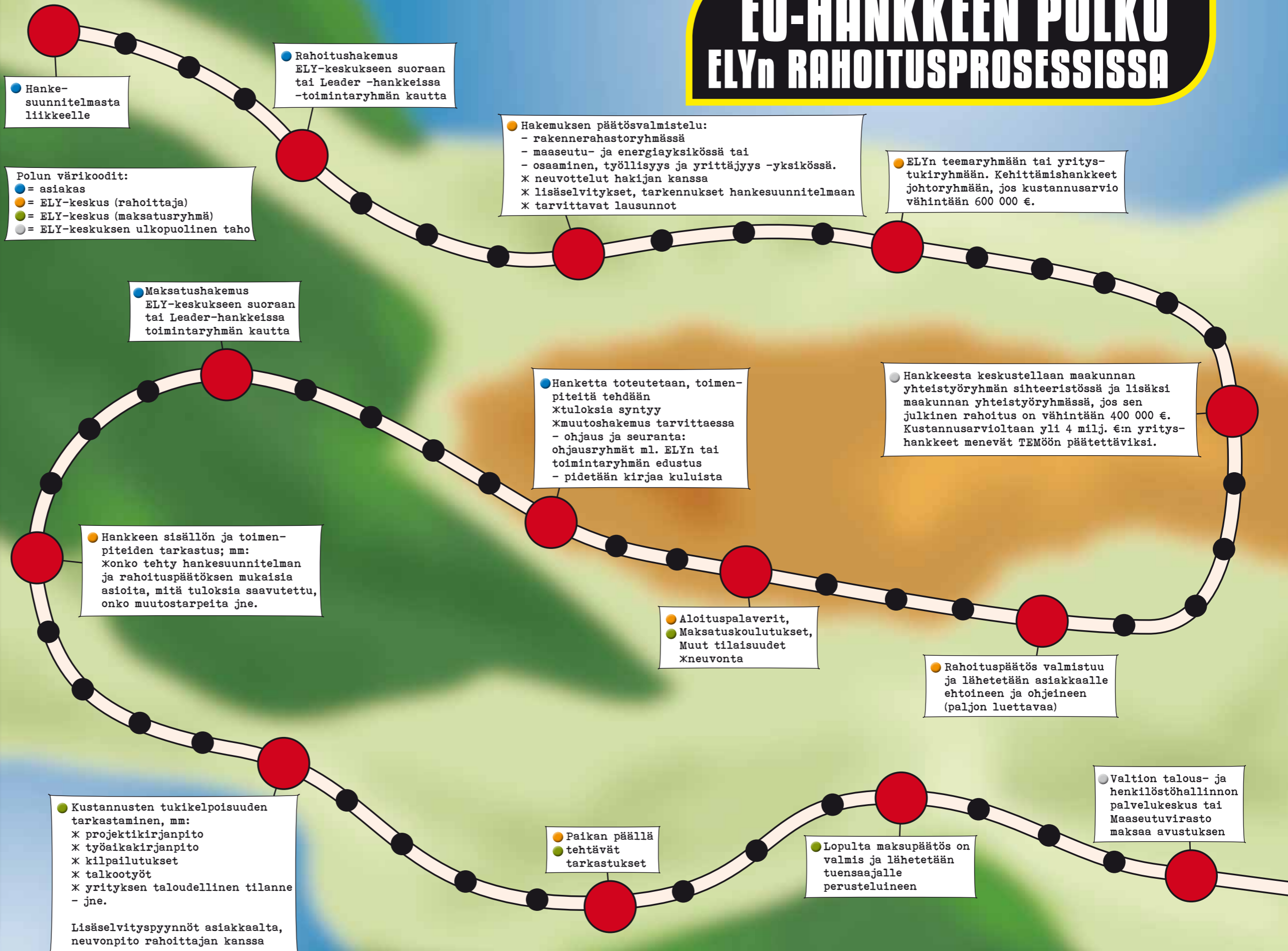
Hankepäättöksen saatuaan tuensaaja kantaa vastuun hankkeen toteuttamisesta hanke-suunnitelman mukaisesti sekä tavoitteiden ja tulosten saavuttamisesta. Hankepäättös opastaa tuensaajaa; myös "pienet prännit" kannattaa lukea läpi. Hankesuunnitelma ja -päättös tulee toimittaa myös hankkeen kirjanpidosta vastaavalle, jotta projektikirjanpito saadaan alusta lähtien kuosiinsa.

Hankesuunnitelma ja -päättös ovat olennaiset apuvälineet myös, kun edetään hankkeen maksatus- ja tarkastusvaiheeseen. Tuolloin näistä asiakirjoista tarkistetaan, mihin rajattuihin toimenpiteisiin tuki kohdentuu ja mitä kulueria tukeen voidaan sisällyttää. Kun maksatushakemus on huolella täytetty ja esitetyt toimenpiteet ja kustannuserät vastaavat hyväksyttyä hankesuunnitelmaa ja hankepäättöstä, niin lisäselvittelyjen tarve vähenee olennaisesti ja maksatushakemus saadaan nopeammin käsiteltyä.

Ryhmäpäällikkö
Marja-Liisa Kivilompolo,
maksatus ja tarkastus

EU-HANKKEEN POLKU ELYn RAHOITUSPROSESSISSA

- Näppituntumani on, että yli puolella yrityksistä luopuvista ei ole tiedossa jatkajaa, toteaa Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjien toimitusjohtaja Marjo Kolehmainen.

Yrityksestä luopuminen vaatii aikaa, asennetta ja asiantuntijoita

Onnistunut yrityksen omistajanvaihdos on prosessi, joka kannattaa aloittaa hyvissä ajoin, oikealla asenteella ja asiantuntijoiden avulla. Näin yrittäjä itse ja mahdollinen uusi omistaja saavat kaupassa maksimaalisen hyödyn.

Suurten ikäluokkien eläköityessä yrityksiä tulee myyntiin ja niitä lopetetaan tulevina vuosina yhä enemmän. Pk-yritysten suhdannebarometrin mukaan Pohjois-Pohjanmaalla jo 27 prosentilla alueen yrittäjistä on tavoitteena luopua yritystoiminnasta seuraavan viiden vuoden aikana.

Yrittäjän kannalta tilanteeseen liittyy monenlaisia haasteita, tietää Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjien toimitusjohtaja Marjo Kolehmainen.

- Isoin kysymys on se, miten yrityksen omistajanvaihdos oikeasti hoidetaan. Kaikkein tärkeintä on, että yrittäjä lähtee ajoissa miettimään miettimään omaa suunnitelmaansa siitä milloin ja miten luopuu liikeyrityksestään.

Jos yrittäjä aikoo siirtyä eläkkeelle ensi vuon-

na ja vasta nyt alkaa miettimään siihen liittyviä asioita, ollaan liian myöhässä. Marjo Kolehmainen neuvoo varaamaan yrityksen omistajanvaihdoksen toteuttamiseen ainakin vuoden ja lisäksi 6-12 kuukautta yrityskaupan tekemiseen.

- Tämä on ongelma, joka on tullut monelle yrittäjälle yllätyksenä ja turhauttanut. Aika täytyy varata riittävästi.

Loppuspurtti ennen luopumista

Jos yritys on tarkoitus siirtää toiselle henkilölle omassa perhepiirissä, yrityksen työntekijöiden joukossa tai kokonaan ulkopuoliselle taholle tai yrityksestä on tarkoitus luopua kokonaan, se edellyttää se itse asiassa kasvustrategian tekemistä. Luopuvan yrittäjän pitäisi pinnistää vielä viimeinen, yritystä kehittävä spurtti.

- Etenkin jos yritykselle ei ole jatkajaa tiedossa, yrittäjän pitää lähteä markkinoille testaamaan yrityksen arvoa. Sen määrittely on yksi vaikeimpia kysymyksiä. Arvoon vaikuttaa paljon se, mitä yrittäjä on viimeiset vuodet tehnyt, Marjo Kolehmainen perustelee.

Moni yrityksestään luopumista suunnitteleva jäähdyytelee ennen h-hetkeä. Hän hoitaa kyllä työnsä, mutta ei enää innostu yrityksensä

kehittämisestä ja jättää ehkä investointejakin tekemättä. Katse on jo tulevissa eläkepäivissä. Kaikella tällä on negatiivinen vaikutus yrityksen arvoon.

- Yrittäjän pitäisi loppuspurtissaan miettiä oikeasti, mitkä osat yrityksessä pitää vielä viilata kuntoon. Tämä tarkoittaa muun muassa tasetta ja liiketoiminnan osa-alueita, jotka eivät ole enää kannattavia. Ehkä myös konekanta, joka ei ole tarpeen tai on epäkuranttia, yrittäjien toimitusjohtaja täsmentää.

- Samalla lailla kun asuntoja tuunataan myyntiin, pitää yrityksikin tuunata myyntikuntoon.

Tavoitteena paras mahdollinen lopputulos

Monelle vuosikymmeniä omaa yritystä pyörittäneelle yritystoiminnasta luopuminen on kova paikka. Kuin luopuisi omasta lapsestaan ja tuntuu pahalta nähdä oma yritys myynnissä. Tekee mieli pitää matalaa profiilia.

- Pitäisi olla itselleen ja elämäntyölleen armollinen. Parhaaseen lopputulokseen pääsee, kun yrityksen myynnin tekee mahdollisimman tehokkaasti ja näkyvästi, käyttäen työhön useita eri kanavia, Marjo Kolehmainen kannustaa.

”Luopuvan yrittäjän pitäisi pinnistää vielä viimeinen, yritystä kehittävä spurtti.”

- Ei ole häpeä myydä yritystä. Pk-yrittäjän työ on valtavan tärkeää, mutta hänenkin pitää päästä ansaitulle eläkkeelle.

Luopuessaan yritystoiminnassa yrittäjä ei jää eläkkeelle vain työstään, vaan myös elämäntyöstään. Siksikin prosessiin tarvitaan paljon aikaa.

-Kun prosessi tehdään ajan kanssa ja oikealla asenteella, pitkän ja hyvän uran tehnyt yrittäjä löytää parhaan mahdollisen tavan luopua yrityksestään ja uusi yrittäjä parhaan alustan kasvattaa yritystä eteenpäin, Marjo Kolehmainen kiteyttää.

Kun olet luopumassa yrityksestä:

- Varaa luopumisprosessiin reilusti aikaa.
- Hyödynnä asiantuntijoita ja palveluita. Aloita omasta tilioimistostasi.
- Tuunaa yrityksesi hyvään kuntoon.
- Maksimoi lopputulos: tee omistajanvaihdos näkyvästi ja tehokkaasti.

Apua ja eväitä omistajanvaihtoon

Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät ry:stä löytyy monenlaisia eväitä ja apuja yrityksen sukupolvenvaihdosta tai yrityksen myyntiin. Kolmivuotisen omistajanvaihdos -projektin yhtenä rahoittajana on Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ja EU.

Omistajanvaihdos -projekti on tarkoitettu yrityksen sukupolvenvaihdosta tai myyntiä suunnittelevalle yrittäjälle sekä yrityksen ostajalle. Hanke on ollut käynnissä vajaan vuoden. Tänä aikana PPY on jo saattanut yhteen monta ostajaa ja myyjää.

PPY mm. kokoaa rekisteriä, josta löytyy tietoja niin myytävistä yrityksistä kuin yritystä hakevista henkilöistä. Lisäksi Suomen Yrittäjillä on valtakunnallinen yrityspörssi, jonka käyttöä aluejärjestö on tehostanut. Muita yritysten kaupapaikkoja löytyy netistä ja alalle erikoistuneista välittäjäyrityksistä.

- Projektissa on jo saatu tuloksia ja hanke etenee. Seuraavassa vaiheessa jo neuvotellaan ja viilataan yrityskauppoja kuntoon, kertoo PPY:n toimitusjohtaja Marjo Kolehmainen.

Yrityсреkisterin lisäksi on yritystä myyvän

ja ostavan tueksi tarjolla myös laaja asiantuntijaverkosto sekä valmisteluvaiheeseen että kauppohen toteutukseen. Käytännön opastusta löytyy mm. verotukseen ja yrityksen arvonmäärittelyyn.

Palvelut ovat maksullisia, mutta edullisia, sillä kustannuksiin on mahdollista saada tukea projektin kautta.

Tietoa ja apua löytyy:

- Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät ry:stä
- Alueen kehittämissyhtiöistä ja seudullisista yrityspalveluista
- Tilioimistoista
- Verotoimistoista
- ELY-keskuksesta

Nuori, millaisena näet tulevaisuuden Pohjois-Pohjanmaalla?

**Jesper Uunila,
17 vuotta, Raabe**

Pohjois-Pohjanmaan tulevaisuus on toivon mukaan ympäristö- ja ihmismyönteinen. Maakunta on edelläkävijä uusiutuvien energialähteiden hyödyntämisessä.

Toivon, että nuorisoa kannustetaan oma-aloitteisuuteen ja vastuun kantamiseen. Kulttuuria, varsinkin nuorisolle

suunnattua, tuetaan. Kaikille nuorille taataan yhtäläisesti mahdollisuudet harrastaa sekä kokoontua vapaa-ajallaan.

**Charlotta Kittilä,
18 vuotta, Oulu**

Oulu on nuorten kaupunki, joten tottakai tulevaisuus näyttää lupaavalta. Kaupunkia kehitetään ja uusia nuoria muuttaa kaupunkiin. Toivottavasti Oulu vielä vahvistuu ja Kainuu ei autioidu kokonaan.

Keväällä valmistun lukiosta, joten nyt mietityttää miten jatkossa, tuleeko väli-vuosi, pääsenkö opiskelemaan, saanko opiskelun jälkeen töitä.

**Tuomas Alfthan,
20 vuotta, Oulu**

Minusta Pohjois-Pohjanmaan tulevaisuus vaikuttaa valoisalta. Tämä on älytömmän hyvä paikka kasvaa ja elää.

Suurin huoli on kasvava nuorisotyöttömyys. Se on asia, joka näkyy kaverissakin. Opiskelijoiden vaikea saada työpaikkaa opintojen ohella. Omalla

kohdallani työttömyys ei ole huolen aihe, olen ollut aktiivinen asioiden suhteen ja töitä on piisannut.

Tulevaisuudelta odotan eniten, että nuoret otettaisiin tosissaan mukaan kaupunkisuunnitteluun ja miettimään millainen on hyvä kaupunki. Sitä on osin jo tehty ja itsekin olen ollut mukana. Tavoitteena on saada elävä kaupunkikulttuuri, jota nykyinen Oulu kovasti kaipaa.

**Fanni Moilanen,
18 vuotta, Oulu**

Ajankohtaisuutisten perusteella tulevaisuus ei näytä Pohjois-Pohjanmaalla kovin valoisalta, paitsi kasvukeskus Oulussa. On puhuttu paljon, että opikelupaikkoja keskitetään Etelä-Suomeen. Se on huono asia koko Pohjois-Suomen kannalta, jos nuoret lähtevät etelään ja

työpaikat menevät sinne. Itsekin tosin olen menossa etelään opiskelemaan, mutta haluaisin myös palata tänne takaisin.

Nuorten syrjäytyminen on kova riski. Nuorilla on myös asuntopulaa ja nuoria ei huomata tarpeeksi. Parannusta haluaisinkin nuorten työllistämiseen ja nuorten tukemiseen elämässä eteenpäin. Nämä asiat minua huolestuttavat ja mietityttävät tosi paljon.

**Essi Tuovila,
16 vuotta, Kuusamo**

Tulevaisuus on nuorten kannalta huolestuttava. Täältä Kuusamosta on huonot kulkuyhteydet isompiin kaupunkeihin, nuorille ei ole mitään tekemistä ja kaikki menee niin aikaisin kiinni. Mikään paikka ei ole sellainen mihin mennä istumaan kavereiden kanssa. Ja ainoa

mikä täältä liikkuu, on bussi ja se on hirveän kallis. Kun saisi joskus Kuusamoon junaradan!

Toisaalta Kuusamo on mukavan iso paikka, jossa on tilaa asua. Opiskelemaan varmaan lähden muualle, mutta varmasti tulen takaisin.

ELY viesti

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen asiakaslehti

2.vuosikerta

Julkaisija: Pohjois-Pohjanmaan ELY

Päätöimittaja: Matti Räinen,
ylijohtaja, Pohjois-Pohjanmaan ELY

Toimituskunta: Heino Heikkinen, Anita Isotalus, Eine Kela-Löytynoja, Marja Laine, Helena Pajunen, Taina Törmikoski ja Tuula Pörhö (pj)

Toimitus: Riitta Niskanen, Oulu Media

Taitto: Janne Hansén-Haug, Plusmark Oy

Kuvat: Pekka Kallasaari, Riitta Niskanen, Marja Laine ja Juha Sarkkinen

Piirroksset: Kalle Korkeakivi, Plusmark Oy

Paino: Kalevaprint

Painos: 14 600

Palautteet: viestintäpäällikkö Tuula Pörhö,
tuula.porho@ely-keskus.fi